# СВОБОДА SVOBODA

## УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 93. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 25-го квітня 1942. No. 93. Jersey City, N. J. Saturday, April 25, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.


# „Наступайте! Наступайте, щоб Допомогти Росії!"-Так Взивають з Усіх Закутків Британії, Каже Бівербрук, Обстоюючи Другий Протигітлерівський Фронт в Европі - Купуймо Бонди, щоб Давати Державі Біліон Місячно

## ЛОРД БІВЕРБРУК ДОМАГАЄТЬСЯ НЕГАЙНОГО ВІДКРИТТЯ ДРУГОГО ФРОНТУ

НЮ ЙОРК. — Лорд Бівербрук, британський висланник до Вашингтону, виступаючи з промовою на конвенції Американського Товариства Ґазетних Видавців в готелі „Волдорф-Асторія", сказав, що аліянти повинні негайно відкрити в Европі „другий фронт" на заході та тим відтяжити натиск німецьких армій на Советський Союз. Бівербрук твердив, що червона армія робить велику прислугу аліянтській справі, бо не тільки здержала німецький наступ, але вбиває масово німців. Він висловив довіря до Сталіна, який в його присутності (в Москві) приняв засади Атлянтійського Чартеру. Сталін, каже Бівербрук, ніколи не замириться з Гітлером і що кампанія на сході Европи закінчиться програною Німеччини або Росії. Тому то тепер повинні Обєднані Держави відкрити другий фронт десь в західній Европі, бо до цього є знаменита нагода. Якщо німці переможуть большевиків, то більше не буде такої доброї нагоди напасти на Гітлера зо заходу. Бівербрук ще казав, що „комунізм під Сталіном виховав найхоробрішу армію в Европі". Згадуючи про ці численні поголоски, начебто Чорчил мав уступити, лорд Бівербрук категорично заперечив цим поголоскам, твердячи, що анґлійський нарід ніколи не стратить голови до такої міри, щоб у такі важкі часи як теперішні відпускати Чорчила від проводу британської державної політики. Свою промову закінчив Бівербрук гарячим закликом аліянтів, щоб відчиняли негайно другий фронт проти Гітлера.

### МОРҐЕНТАВ ВЗИВАЄ ДО МАСОВОГО КУПУВАННЯ ВОЄННИХ БОНДІВ

ВАШИНҐТОН. — Генрі Морґентав, секретар скарбу, видав заклик до всіх американських горожан, щоб кожний з них особисто виповів війну Державам Осі, жертвуючи 10% зо свого приходу на закупно воєнних бондів. Департамент скарбу встановив за місяць травень $600,000,000 як краєву квоту, а за місяць червень $800,000,000. В липні департамент скарбу як також численні орґанізації задумують піднести суму проданих воєнних бондів на один біліон долярів. Розпорядження департаменту стейту про добровільне закуплення воєнних бондів піддержали секретар хліборобства Клод Викард, Вилйєм Ґрін, голова АФП і Филип Мурей, голова КПО.

### ВИЛКІ КАЖЕ, ЩО АМЕРИКА ПОВИННА ПОРЯДКУВАТИ СВІТ

РАЧЕСТЕР (Н. Й.). — Вендел Вилкі заявив, що прийшла пора, коли Америка не тільки мусить думати як виграти цю війну, але також вже заздалеґідь орґанізувати повоєнний мир. Він звернув увагу, щоб Америка дивилася на повоєнні пляни не під кутом вузьких, але ширших інтересів. Всі народи, без ріжниці на расу чи мову, повинні бути рівними, головно коли ходить про народи Далекого Сходу. Вилкі гостро виступив проти американських ізоляціоністів, які думають, що Америка не повинна мішатися у повоєнні змагання встановити мир у світі.

### НОРВЕЗЬКИЙ ПРЕМІЄМ ВЗИВАЄ ДО НАСТУПУ

НЮ ЙОРК. — Йоган Ниґаардсвольд, премієр еміґрантського норвезького уряду, прибуваючи до Америки з Анґлії, заявив, що прийшла пора, коли аліянтам треба рішитися до всебічного нападу на Німеччину з заходу. На його думку офензива на півночі, цебто в Норвеґії, є першорядної ваги, бо німці своєю присутністю загрожують тим комунікаційним артеріям, по яких доставляють американці й британці поміч Советському Союзові. Ниґаардсвольд твердив, що норвезький нарід є проти Квізлінґа та що повстане при першій нагоді, щоб допомогти аліянтам визволити Норвеґію.

### АНҐЛІЯ НЕ БУДЕ НІКОЛИ ТОТАЛІТАРНОЮ, КАЖЕ ГЕЛИФЕКС

НЮ ЙОРК. — Виступаючи з промовою на бенкеті Товариства св. Юрія в Ню Йорку, британський амбасадор, лорд Гелифекс, заявив, що по цій війні в Анґлії наступлять величезні зміни соціяльного характеру. Передівсім зникнуть великі соціяльні ріжниці, які досі ділили анґлійський нарід. Виросте нова національна єдність. Одначе стануть незмінними ці вічні прикмети анґлійського народу: любов до свободи та демократії. Анґлійці ніколи не стануть прихильниками тоталітаризму, казав амбасадор, вони радше згинуть ніж погодяться на втрату своєї особистої та національної свободи.

## ПРОКУРАТОР ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ПОШИРЮВАННЯМ ПРО-ТОТАЛІТАРНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний прокуратор Францис Бидл подає, що судові власти будуть гостро переслідувати ті особи чи орґанізації, котрі поширюватимуть газети чи журнали, яким відібрано почтовий дебіт за про-тоталітарне становище. Ці, що провиняться за нарушення цього закону, можуть бути покарані $10,000 гривни та десятьма літами тюрми. Як відомо, департамент справедливости відібрав почтовий дебіт журналови „Сошел Джостис", яку видає ізоляціоніст о. Каглин.

## ПАНІ ЧЯНҐ КАЙ-ШЕК ЗА ПОВНУ СВОБОДУ КИТАЮ

НЮ ЙОРК. — „Атлянтік Монтлі" за місяць травень ц. р. містить статтю жінки китайського провідника Чянґ Кай-шека, в якому вона виступає проти чужої експльоатації Китаю, а домагається повної незалежности для нього. Відкидаючи комунізм, Китай, пише пані Чянґ, черпає свою моральну силу в трьох засадах, які полишив відомий провідник д-р Сун Ят-сен: націоналізм, права народу й добробут народу. „Націоналізм — пише вона, означає, що повинна бути абсолютна рівність між всіми народами й расами й що всі народи повинні шанувати та жити в гармонії поміж собою; права народу означають, що нарід повинен мати право виборів, відклику, ініціятиви та референдума; вкінці третя засада, добробут народу, означає, що нарід повинен мати поживу, убрання, мешкання, середники комунікацій і інші атрибути вільних людей". Китайська демократія, пише пані Чянґ, не буде чистою копією американської демократії, хоч на неї матимуть значний вплив погляди Джеферсона про рівність та права одиниці.

## АМЕРИКАНСЬКИЙ БОМБОВИК ВПАВ НА СОВЄТСЬКУ ЗЕМЛЮ

МОСКВА. — Советська офіційна аґенція, Тасс, подала вістку, що біля Хабаровська Сибір, на Далекім Сході, впав американський бомбовик. Згідно з міжнародним правом советські власти відразу інтернували американських летунів. Хоч Совети нині дістають від Америки багато літаків і технічної обслуги, але цей бомбовик, що впав біля Хабаровська, після всякої правдоподібности, повертав з бомбардування Японії. А з Японією Совети не ведуть війни.

## ЯПОНЦІ ХОТІЛИБ ЗНАТИ ПРАВДУ

ЛОНДОН. — Японське радіо закидало вже раніше, що американські літаки вилітали з советських територій і воно домагалось, щоб Америка розкрила тайну, звідки вони вилітають. Вістка про американський бомбовик, що впав біля Хабаровська, подана Советами, як теж інтернування летунів, вказує, що японський закид був хибний. Якщоб справді американські літаки вилітали з советських територій, Совети справу з літаком біля Хабаровська булиб затаїли. Лондонські кола говорять, що це зовсім зрозуміле, що американський бомбовик, який зазнав ушкодження від японців, шукав якоїсь найближчої території, щоб врятуватись.

## УСПІХИ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ В БУРМІ

ЧУНКІНҐ. — Американські летуни-добровольці, що борються при китайській армії в Бурмі, знов в повітряній боротьбі зістрілили 15 японських літаків, а пять тяжко ушкодили, так, що вони правдоподібно також мусіли, десь далі, впасти. Японці на цім фронті мають велику перевагу на суші і повітрі. Вони трьома колюмнами наступають на британські і китайські позиції. Дві колюмни окружають китайську армію і вона знаходиться в теперішню хвилю в поважній небезпеці.



УЗБРОЄНІ ДО ЗУБІВ.—Австралійські вояки відбувають всесторонний вишкіл. На світлині: вони переходять ріку й стейті Вікторія, в Австралії.

## СОВЄТИ ЛЮТЯТЬСЯ НА КРИТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ДЕЯКИХ ПОЛЯКІВ

КУЙБИШІВ. — Советський офіційний орґан, „Правда", скористав зо статті, поміщеної в одній чехословацькій ґазеті, що виходить в Лондоні, та яка гостро критикувала тих поляків, що не погоджуються з просоветською політикою премієра Сікорского, і собі вдарив на тих самих поляків. Анґлійці дозволяють польським ґазетам, що виходять на анґлійській території, друкувати те, що вони хочуть. Деякі польські націоналістичні кола від довшого часу гостро критикують Сікорского за те, що той не добився від Советів формального признання давних польських східних границь. Польські націоналісти стоять на становищі, що це поляки мають право рішати про долю західньо-українських земель, а „Правда" говорить, що Совети.

### НІМЦІ ПОБОЮЮТЬСЯ НАПАДУ З ЗАХОДУ

ЛОНДОН. — Випади британських „командос" на окуповане німцями европейське побережжя викликало великий переляк серед німців. Вони зовсім поважно зачинають рахуватися з можливістю, що аліянтські сили зроблять ґенеральну офензиву на Европу. Вслід за тим німці горячково приготовляються до цього і здовж цілого побережжя будують сильні укріплення. Десятки тисяч робітників працює здовж тих побереж і цивільним людям з заходом сонця не вільно в деякі околиці зовсім заїздити, бо кожного цивільного чоловіка німецькі вояки відразу стріляють. Щоб протиділати британській небезпеці, німці почали гуртувати свої сили, подібні до „командос", та погрожують, що вони зроблять напад на Анґлію.Британці, хоч готуються до нападу на Европу, проте не спускають з очей можливости, що німці таки можуть попробувати цеї весни наїхати на Анґлію. Німці вдержують на заході великі сили. Та вже само вдержування тих сил на заході помагає Советам, проти яких ті німецькі сили відразу повернулисяб, якщоб не загроза з боку Анґлії. Німці перетягнули на захід своїх двох найздібніших маршалів, Рунштедта і Ліста.

### ГУРТУВАННЯ НІМЕЦЬКИХ СИЛ НА СХОДІ

КУЙБИШІВ. — Советський представник Лозовскій заявив, що німці тепер гуртують 90% цілої своєї армії на сході, щоб розплатитись з Советами. Гітлер покликав туди біля двох міліонів резерви. Серед резерви знаходяться хлопці по 17 літ. Лозовскій далі говорив, що советська влада зо свойого боку також посилає на фронт резерви, щоб зневтралізувати німецькі сили.

### НІМЦІ МОБІЛІЗУЮТЬ ДІТЕЙ ДО ФАРМЕРСЬКИХ РОБІТ

СТОКГОЛЬМ. — Німецька влада мобілізує всіх шкільних дітей, від десятого року життя почавши, до робіт на фармах і по городах підчас вакацій. Ці роботи є примусові і в деяких випадках німці забирають дітей далі від міста і засилають їх в такі рільничі околиці, де брак робучих рук.

### ХОРВАТІЯ ВІДВЕРТАЄТЬСЯ ВІД НІМЕЧЧИНИ

ЄРУСАЛИМ. — Втікачі з Балкану говорять, що хорвати починають охолоджуватись до Держав Осі і починають від них відвертатись. Вони починають навіть творити повстанчі армії, звані по традиції з минулої світової війни „зеленими", які звернені проти німців і італійців. Чутки говорять, що німці забрали хорватського умірковавого лідера В. Мачека до концентраційного табору і там його отруїли.

### МАДЯРЩИНА ОБУРЮЄТЬСЯ, ЩО АМЕРИКА ІҐНОРУЄ ЇЇ ВІЙНУ

БЕРН. — Мадярський уряд висловив своє незадоволення з приводу заяви американського підсекретаря Сомнера Селеса, котрий сказав, що Америка виповість Мадярщині, Румунії і Болгарії війну, коли ті держави будуть помагати Державам Осі. Мадярський уряд обурився тому, бо Мадярщина вже давно виповіла війну Америці, а Америка дотепер цього не завважила. Отже мадярський уряд щераз нагадав Америці, що Мадярщина пішла проти неї війною.

### ОДНИХ РОЗСТРІЛЯЛИ, ІНШИХ ПОМИЛУВАЛИ

ВІШІ. — Німецька окупаційна влада розстрілявши в останній хвилині ще десять французьких закладників в Парижі, решту, в числі 35, помилувала. „Помилування" наступило внаслідок того, що німецьким властям вдалось арештувати декількох терористів, які, здається, виконали атентат на німецьких вояків, за який то атентат німці вже розстріляли кількадесять осіб. В Сен Назер 80 закладників очікує смерти,

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

# Дати Слово Народови

Усім нам треба постійно памятати, що наш край є у війні, та що не можна нам робити, говорити чи писати такого, що може шкодити інтересам Америки, а зате треба запрягти всі сили на те, щоб перемогти ворогів і війну виграти. Значить, що коли, наприклад, Совєти є у спільному з нами воєнному фронті, то й тут треба глядіти на це з боку інтересу нашого краю, а не з любови чи ненависти до СССР, большевизму, Сталіна і т. п. Ні не можуть заважувати тут інтереси тих країв, з яких походимо, бо й це ясне, що маємо дбати в першу чергу про той край, який нас приняв до себе, чи якого ми є горожанами. Усі ті речі є для нас самозрозумілі. Але також самозрозумілим є і те, що ми боремось з насильством, щоб йому раз назавжди положити кінець і збудувати новий порядок в Европі й цілому світі. Як це зазначував нераз президент Рузвелт, той порядок не буде заведений проти волі народів, зокрема проти волі тих, що витерпіли через аґресії й проливали кров з напасниками. Подібне заповідає нам, як відомо, теж і Атлянтійський Чартер.

Ось ті речі ми постійно видвигаємо з тим додатком, що новий порядок не може поминути теж і поневоленого українського народу. До нього не може бути пристосоване ніщо гірше, як наприклад до чеського народу. Знаємо, що чехи мають свій протигітлерівський уряд на вигнанню, але самі вони досі майже не воювали, а навіть мають своїх Гахів, що стараються накладати з німецькими окупантами. Тим ми не хочемо кривдити чеського народу. Боже борони! Ми знаємо, що він є проти націстів. Ми тільки стверджуємо факт. Так, як теж є фактом, що український нарід навіть у теперішних обставинах далі нищить окупантську владу, чого не заперечують навіть ті, що хотілиб представляти українство як „німецьку вигадку", а український визвольний рух як „націстівський". Але й він може мати своїх Гахів! Та чи через те, як ми переможемо Гітлера, маємо в „новому порядку" дозволяти собі аж на таку несправедливість, щоб відмовляти 45 міліонам людей права сказати своє слово про свою власну територію? А ми ніщо інше, а тільки таке право обороняємо! Тут нема чого боятись Сікорскому чи Сталінови. Захоче нарід Західньої України бути під Польщею, то й буде. Захоче бути з Москвою, то й буде. Захоче ціла Україна бути зо Сталіном, то й буде. Рішить воля населення України, себто сам нарід. А як совєтська статистика виказувала, що щось понад 95% населення Західньої України заявилось за те, щоби бути в складі СССР, то коли це правда, то чи при новім голосованню буде інакше? І чому малоб бути інакше? Таж нарід в Україні собі не ворог! Був у добрі, так чогож від нього втікати? А як було йому під Польщею краще, то й того конем не обїхати. Тоді буде правда за ген. Сікорским. Усе те припускаємо, що може статись. І хай станеться, але те, що про це скаже сам український нарід. Очевидно, що мусимо йому також признати право сказати, що він евентуально може забажати жити самостійно в такому порядку і з таким урядом, який йому до вподоби. І як самостійний лучитись евентульно в таку федерацію, про яку він рішить, а ніхто інший. Та чи в тому є щось злого? Чи це не по демократичному?

# ПРЕЗИДЕНТ В СПРАВІ ПОЗА ЧАСОВОЇ ПЛАТНІ

Президент Рузвелт підтримав заяви організованого робітництва про зречення подвійної заплати й премій за працю в суботу, неділю й свята на час війни, коли ці дні є частиною нормальної тижневої праці.

В листі до Р. Дж. Томаса, голови Обєднаних Автомобілевих Робітників, Конґресу Індустріяльних Орґанізацій, президент запевняв робітництво, що заощадження, досягнуті тим зреченням, підуть на користь країни, не підприємців.

В листі президента говориться:

„Щоб затримати права свобідних мужчин і жінок в модерному життю, ми повинні виграти цю війну, яку викликали фашистівські держави і до якої підготовлялись багато років.

„Тоді, як ми працювали для мира, фашистівські держави гнали до надмірної праці своїх людей в неділі й свята, щоб приготовитись до війни. Вони нас випередили, а заки ми могли зрівнятися з ними, вони навмисно виконали свій зрадницький напад на нас в Перл Гарбор.

„Я певний, що жадна інша ґрупа нашого народу не має твердішого рішення від наших робітників, щоб дорівняти й перевищити в продукції тоталітарних тиранів, метою яких є знищення гідности людини і права на вільну працю.

„Щоб перевищити продукцію Держав Осі наші фабрики зброї й корабле-будівельні варстати мусять працювати сім днів на тиждень. Кожний день мусить бути днем праці. Це не значить, що кожна людина мусить працювати сім днів на тиждень. Це здержалоб продукцію замісць її пожвавити. Але це значить, що кожна фабрика й кожний корабельний варстат мають працювати сім днів на тиждень, день і ніч. Війна не спиняється в неділі і свята.

„Постанова в контрактах деяких юній, що вимагає подвійної заплати або іншої додаткової винагороди за суботи і неділі й свята є цілком зрозуміла в мирнім часі. Але в часі війни ця постанова гальмує продукцію. Це дає причину фабрикам переривати працю в суботу й свята. А це помагає нашим ворогам.

„Конґрес Індустріяльних Орґанізацій в порозумінні з Американською Федерацією Праці розумно й патріотично поручив, щоби подвійну заплату й іншу винагорду за суботу, неділю й свята припинити на час війни, якщо ці дні припадають в час нормальної тижневої праці. Я певен, що цю думку ви підтримаєте цілим серцем, розуміючи, що така поведінка допоможе прискорити воєнну продукцію. Я певен так само, що це рішення так зрозуміле, промовить до переконання рядових американських робітників по цілій країні.

„Само собою, що понехання подвійної заплати не повинно стати джерелом зиску для підприємця чи ґрупи підприємців. Ми не вимагаємо жертв від одної ґрупи на себелюбну користь другої. Тотальна війна вимагає загальної жертви для спільного добра.

„Уряд має на думці переговорювати з підприємцями щодо зміни контрактів у тих випадках, де треба забезпечити, щоб защадження в наслідок занехання подвійної заплати і інших нагород ішли на користь держави, а не підприємців". — (ФЛІС).

# Літаки Вирішать Війну

Думка про боєву повітряну силу в цій війні вже кілька разів змінювалась. Найбільшої слави зазнали літаки підчас розгрому Франції в 1940 р. Знавці говорили, що літаки, зокрема бомбовики, відіграли в тім розгромі найважнішу ролю. Опісля літаки були у великій пошані підчас першого бомбардування Лондону й інших анґлійських міст. Жертви матеріяльні і в людях, були величезні. Люди, які вертали з Анґлії розказували несотворені речі. Одна німецька бомба може знищити сорок мешкальних домів нараз, говорили вони. Дехто робив з цього свої висновки і заключав, що Анґлія довго цеї масакри не видержить. Повітряна сила була тоді в повнім блеску своєї слави.

Але Анґлія не піддавалась. Хоч валились її будинки і гинули десятки тисяч людей, анґлійці не підносили рук вгору. Їх провідники виголошували тим завзятіші промови. Вкупі з промовами ті провідники старались придумати охорону проти ворожих літаків. Вони горячково розбудовували свою повітряну фльоту, яка кожної хвилі могла зустрінутись в повітрі з ворожими літаками, як теж придумували ріжні протилетунські гармати. Також Анґлія почала зариватись під землю, будуючи без числа протилетунських сховків, як теж переносячи глибоко в підземелля свої головні фабрики та склади ріжних продуктів і харчів. Ось так поволи Анґлія в часі тих бомбардувань кріпшала і ступнево зо своїх повітряних просторів зганяла ворожі літаки. Нині Лондон так добре хоронений, що від багатьох місяців не мав ні одного повітряного налету.

Вкупі з геройською анґлійською обороною слава повітряної фльоти почала спадати вдолину. Німці, хоч мали знамениті літаки, як теж на початку війни мали величезну чисельну перевагу над анґлійцями, Анґлії підбити таки не змогли. Значить літаки не є всемогучі. До літаків треба ще чогось іншого. Літаки можуть бути лише сильною додатковою зброєю, а не рішальною! Ось такі були заключення після того, як німці змушені були припинити свої летунські налети на Анґлію, бо втрати, які вони поносили над Анґлією, перевищали втрати завдані Анґлії.

На перше місце по літаках тоді поставлено повзи. Так, повзи це найголовніша зброя. Цеж німецькі повзи розторощили бельґійську і французьку армію! Літаки їх нищили з гори, це правда, але це була доповняюча, не рішальна робота. Отож, на суші рішають повзи, а на морі боєві кораблі. Правда — згоджувались великодушно знавці — літаки теж грають величезну ролю в охороні повзів і кораблів перед ворожими літаками, але всеодно вони не є рішальною зброєю.

Та ось сталось таке, що це літак смертельно ушкодив найсильнішого боєвого корабля на світі, „Князя Бісмарка", і вкінці при помочі кораблів загнано його до гробу. Це літаки, лише літаки, затопили іншого корабля, теж чи не найсильнішого на світі „Принца оф Вейлс" і його товариша „Реполса". Це літаки затопили два модерні кружляки, „Екзетер" і „Йорк", як теж літаки виконали болючий удар на Перл Гарбур, затоплюючи два панцирники найтяжчої ваги. Все це зробили літаки. Вкупі з тими осягненнями слава літаків починає знов рости вгору. А до того додати ті успіхи, які літаки осягають в нищенні чужого промислу і комунікацій, зрозумілим стане, чому деякі знавці нині знов починають говорити, що це літаки і лише літаки вирішать війну.

До тих знавців, що літакам приписують таку величезну ролю, належить А. Северський, один з найкращих американських летунських знавців й інжинірів. Він недавно опублікував книжку, під заголовком „Перемога через повітряну силу", як теж на ту саму тему помістив в недільнім виданні „Н. Й. Таймсу" з 19. квітня ц. р. статтю. В тій статті Северський говорить, що літаки рішатимуть про війну. Розвій летунства знаходиться покищо в своїх початках, не звертаючи уваги на те, що вже нині є літаки, які мають летунську безперервну сяглість від шість до вісім тисяч миль, каже він. Себто вони можуть спокійно летіти до Европи, скинути там ладунок бомб і вертати без зупинки назад до Америки. Але це дрібниця в порівнанні з тими літаками, які появляться на світових фронтах за пять літ. За пять літ, якщо війна ще так довго потриває — а Северський не обіцює скорого закінчення війни, ми будемо мати бомбовики, що летітимуть без перестанку по 25 тисяч миль, себто довкола світу. Ті бомбовики легко могтимуть бомбардувати обєкти віддалені на шість тисяч миль і вертати від них без зупинки назад до дому. При тім вони могтимуть везти на собі по 80 тон вибухових матеріялів. Северський наводить одне оповіщення, що було опубліковане в відомій американській фабриці бомбовиків, Ґлен Мартина. В тім оповіщенні для робітників говорилось, що їхня фабрика має вже вироблені докладні пляни для бомбовика, що важитиме 250,000 фунтів, та який могтиме завести на собі 80 тон бомб до Европи, роблячи по 300 миль на годину й опісля з Европи назад вернути до Америки. Німці, говорив Северський, ще перед війною робили експерименти з літаками, які моглиб робити по 25,000 миль без перестанку.

Ось цього роду літаки вирішать війну, говорить А. Северський. Америка мусить вже тепер братись до масового виробу таких літаків, щоб не датись випередити своїм ворогам. Ті великі літаки зможуть своїми бомбами засипати ворожі краї і знищити все. На них можна буде вкладати такі тяжкі бомби, перед якими ледви, чи що зможе схоронитись. Вони також матимуть на собі такий панцир і такі далекосяглі гармати, що ворожим літакам і земним батеріям тяжко буде їх зістрілити в долину. Бо коли Америка сама не зачне виробляти тих літаків, то їх зачнуть виробляти німці і японці і тоді вони заскочуть Америку прикрими несподіванками. З Америки ті літаки могтимуть легко бомбардувати майже всі точки належачі до ворогів. Аляска знаменито надається до того, щоб там створити базу для бомбардування Японії. Щодо Европи, то тими „супер-бомберами" можна буде досягнути не лиш цілу Німеччину, але далеко поза неї.

# Австралія, Край Великих Природніх Багатств

Австралія, яку хотілаб загарбати Японія, лежить між Індійським і Тихим океанами, між Азією і Південною Америкою. Величезний це край, бо рівняється розмірами майже Злученим Державам, що мають 3,026,789 квадратових миль, а Австралія 2,974,581.

Гори там високі, покриті здебільша лиш дикою ростинністю. Ріки є також дикі і несплавні, часто зміняючі свої корита, є теж трохи озер, а міжними солоне Амадейське озеро, що лежить по середині краю. Австралійський клімат є гарячий і сухий, але здоровий. У краю трапляються часто посухи, а сильні сніжні завії трапляються в цім краю в місяцях червні, липні і серпні.

Треба памятати, що Австралія лежить по другій стороні рівника і коли в нас зима, то там літо і навпаки.

Австралія, не зважаючи на свій величезний простір, є рідко заселена. Загалом мешкає там около 8,000,000 людей, а в тім числі є 50,000 муринів-туземців, котрі замешкували цей край, заки білий чоловік туди прибув. Ті мурини ще не є цивілізовані. Ходять наго. Як голодні допускаються навіть людоїдства. Анґлійці, від часу свого там прибуття, стараються очевидно їх цивілізувати.

Австралія, це край посідаючий величезні природні багатства. Самого золота викопала там на півтора біліона долярів. Крім цього є там срібло, мідь, олово, цинк, живе срібло і багаті копальні вугілля. Ніщо дивного, що Японія сягає по нього, бо колиб їй повелося цей край заняти і вдержати, то в такім випадку вона дуже скріпиласяб.




# Смерть

Вуйні Катерині було не на вихід. Мала ґулю в середині, чи якогось там рака, як той казав у білій запасці на кліниках.

— Не траться на дурно — радив Сенькові — но вези стару до дому. Вона ще може клигати — ну, місяць, а може й то ні.

— Я си мислив якби так на рипирацію...

— Шкода роботи. Клапне під ножем.

— Та як пан фізик кажуть... Сенько купив кватирку шміру до воза, посадив вуйну в полукішок, накрив периною й повіз до дому вмирати. Га, Господи Боже!... Місяць — ще не смерть... Най там. Най ще жиє два місяці. Най три... Тре тепер догаджувати, тре скакати на пальчиках, щоб записала ґрунт.

На зарінку, коло розпятої фіґури зняв замашисто кучму і весело цьвікнув бичем на костогризів.

Тоді вуйна виставила зпід перини гострий ніс і храпливо промовила:

— Не тішся, Сеню, не тішся, я ти так живенько не сконаю.—

То було щойно по Першій Матці — якраз косили отави і брали матірку. По витовчених конопяниськах розкрячились пелехаті горстки і чаділи чухом-дурманом, а сонце пражило на попіл свіжу оранину.

⁂

Вмирали ясні дні, вмиралилетіли безвісні зорі по ночах — а вуйна жила. Окіпали — вуйна жила. Дриготіла ниць на постелі з віхтями чорної соломи на вуглах і совиними, наболілими зіницями вертіла діру в закопченім трамі.

Над вуйниною головою Архистратиг колов копієм дідька, якому бухало з пащеки полумя, жовте, як висохлі вуйнині вилиці й кантовий рубець носа. Кучерявий святий Івась притискав під пахою баранчика, а все всміхався мов недільний світанок... Матінка Божа плакала, бо мала два шрами через лице. А святий Петруньо нарихтував собі ключ і сверлував вуйну рішучим зором, тицьнувши пальцем у небо.

Коло порога стояла Смерть і клепала, не кваплючись, косу. Чах!... Чах!... Чах!... Чах!... — лічив невпинно скреґіт клевця старосвітський, окутаний павутинням годинник із двома вагами та зозулею. Чах — чах!... Ліниві мухи бзичали сонним хором та обідали вуйні пальці, що світились крізь пергамінову шкіру, гей порохно. В грубці, під бовдуром неслася чубата курка, прижмуривши єхидно одно око. Часами вилазила на середину хати, коперсалася, скубалася і ковтала дзюбом по підлозі, визбируючи кукурузу. Тоді в порожній світлиці глухо й тривожно дудоніло, начеб хтось опівночі, точив величезні кади по мості.

За вікном цокотіли як сороки розтарахкані терлиці й сварилися із сонцем, що заскоро гасло над закуреними бульбяниськами. В саду дітиська вищибували хабинами озимі грушки. Сенько давав загату, талував отаву колінами, а все прикладав віспувате лице до шибки і глипав на постелю...

Але вуйна жила.

⁂

Завезлося на осінну хляпанину, нависли, розкислися облаки, лохнали наїбурмосившись мокрі ворони на воротах, а підскубана, куряча галайстра товпилася в сінях, галасала, журилася на сльоту й дзвонила за дверми порожніми ведрами. Плакали закислі шиби, зо стріхи цюркотіла в цебрики дощівка, а за хатою, в Колійового Марка плаксиво скрипіла хабина від радія.

Вуйна Катерина торопіла навзнак із схрещеними на грудях кулаками, в її вухах, обтулених зімятими, сивими космачками, переливалася гей смола, гей чорна сукровиця нудьга-нудна музика сірого ранку. Чула, як у шопі кихикала мов дихавична січкарня, як один недопасований різак кляпав і скреготав, аж по кишках різало, — і ніхто не здогадається шрубки прикрутити!... Ото господарі!... Потім Сенько шлякував на Миколу, чому коні не напоєні: те, кавалір, може бис ся подивив до стані!... На порозі ступав із ходаків болото та горлав на курей: А вуууш!... Хлане вовча!... В пекарні дразнилися дітиська й голосно їздили ложками по ринці. Горпина, хоровита й змаргана молодиця з синім попід очі несла вуйні в запасці той самий гладущик без уха з пареним молоком і ґрисікову кашку. Сенько втиснув через двері горобячий ніс, липнув вовком на вуйну і скривився:

— Тьфу!... Задуха, що трупом можна впасти! Тре поотвирати вікна!...

Тоді вуйна силоміць звелася:

— А ґрунтец ти мій, Сеню, не смердить? А нивка під Горбом не смердить?... Купив бис вуйні парфумів, дитинцю, бо маєш за що...

Облизала ріпатим, задубілим уже язиком зівялі губи, що віддулися, гей капиці й застигли в терпкій, болючій гримасі. Впала плечима на подушки:

— Га, Татуньцю небесний! Деж тая смерть?!

⁂

Перекарбулялися через поріг — обоє опугані лахами, як два шматяні мячики. Дівчинці пашіли щічки трояндами, хлопчик мав довкола розявленого ротика заїди і прищики посмаровані цинковою мастю. І Дмитрусеві — зпід клапатої, батьківської кучми і Касуні — зпід хустинки в горошки та вишні, завязаної попід бороду на два вузлики — світилися мов ізмараґди великі, розсудливо-сумовиті зірниці, а в них тонула незглибима, дитяча мудрість. Мов ті два посмітюшки принишкли обоє посеред хати: Дмитруньо зосереджено встромив палець в зуби, Касуняж стурбовано схристила рученята на надутій животині. Побіч них настовбурчилась чубата курка, перевісивши фільософічно на бік голову і так усі троє, неначе який лікарський консилій в глибокім скупленні розбили обзори недужої. Потім курка безнадійним рухом обтерла дзюб об долівку і полізла під грубку, а Дмитрусь, Касуня з незахитаною повагою, покреґкуючи видряпалися на лаву, звісили вділ ноженята і так баламкали ними, не відзиваючись ні словечком.

Вуйна скулила коліна під сорокатою, як гадь периною та простогнала:

— Не дзвоніть дітоньки вуйні, не дзвоніть — вуйна ще не вмерла.

Послушні були діточки, гречні, аякже, бо паннунця зо садку наказувала, що старших треба слухати, а вуйнаж була старенька, мов гриб і лагодилась на той світ. Перестали дзвонити ногами, мов дві грудочки скотились з ясеневої лави й поставали вуйні в ногах.

— Вуйна будуть вмирали! — покивав самопевно головою Дмитрусь.

— Ая!... — потвердила з повагою Касуня, потягнувши носиком, мов рожева малинка. А потім пролепетіла:

— Вуйно, чуєте, а як будете вмирали, то дасьте нашій мамі шалянову хустку і шлюб-

(Докінчення на стор. 4.)

# НА РІЖНІ ТЕМИ

### ЗВІДКИ ВІН ЦЕ ЗНАЄ?

Великі політичні переміни в Італії заповів оноді нюйорський посадник Ля Ґвардія в своїй промові на інсталяції урядників союзу нюйорських поліцаїв італійського роду.

Запевняв він своїх слухачів, що вже не довго треба ждати, поки італійський народ скине з корабля в море Мусолінія й його банду та заявить: „Най живе Італія!"

Якщо Ля Ґвардія знає дату, коли це станеться, він повинен би нам усім шепнути про цей секрет. Коли італійців в Італії можна судити по італійцях у цьому краю, то видай на це ще треба довго ждати. Наприклад італійські іміґранти ще далі залюбки читають ґазети, що їх видає медаліст Мусолінія, а ґазети, видавані ворогами фашизму, сходять зо щоденників на тижневики.

### ЗАЙВО СКИДАТИ.

Зрештою, хто знає, чи не буде зайво скидати Мусолінія з корабля в воду. Доносять саме, що він находиться в передостанній стації божевілля.

Очевидно, потвердження такої вістки про диктатора годі дістати. Та це не є нічим новим. Такий конець йому заповіли здавна, коли ще італійські військові лікарі в першу світову війну, лікуючи Мусолінія від пострілу, ствердили невилічений сифиліс. Його диктаторські забаганки були теж типічною признакою недуги. Коли він тепер „буйствує" так, що навіть його співґенґстери в цьому можуть добачити божевілля, то й в тому нема нічого несподіваного.

### ПО ДОРОЗІ ДО НЕМИНУЧОГО.

Вже більше як рік часу минув, як Ларі Ален писав у „Крищен Сайенс Моніторі" про дивні переміни в Мусолінім, які могли ворожити дальші клопоти.

Мусоліні колись був звісний з „відкритого" ума: побачивши свою помилку, він звичайно не стидався її признати. Від пакту з Гітлером Мусоліні навмисно став „закривати свій ум", себто недопускати противних думок; чи більше множилися докази, що цей союз був нерозумний, тим фанатичнішим прихильником Німеччини він ставав. Колись дуче мав обличча, увінчане вічною усмішкою, від лібійського розгрому воно почорніло; він стратив терпеливість і на кожного накидається оприскливо.

Писав Ларі Ален: Мусоліні вже ніколи не буде таким, яким був.

І тому італійці його може й не будуть потребували з корабля в море скидати: може замісць цього прийдеться його вислати в санаторію для невилічимих.

### ЧИ ПЕРЕМІНЯЮТЬСЯ?

Кілька днів перед тим, як нюйорський посадник запевнив нас, що італійський народ в Італії переміняється, пані Літвінова, дружина совєтського амбасадора в Вашинґтоні запевняла в своїй промові на нюйорському обіді для російської воєнної допомоги про переміни в психольоґії російських мас.

Говорила пані Літвінова, що російський народ це переважно селяни. На звук цього слова ми звичайно представляємо собі, говорила бесідниця, селянина в баранковій шапці і хожухових чоботах, одначе, мовляв, це ще не все, чого треба для доповнення образу, бо до цього тверда конечність додала ще потребу обороняти рідний край.

Чи слова пані Літвінової мають означати, що російські мужики давніше не любили краю борнити? Чи може досі тверда конечність їх до цього не заставила?

### ПІМСТА?

Німецький уряд обурюється на бразилійський за те, що він не дає німецьким аґентам у Бразилії верховодити в краю. Це нацистичне радіо називає переслідуванням німців.

Подавши про це вістку слухачам німецького радія, німецький уряд додав до цього замітну погрозу. Сказав: Почкайте, бразилійці, прийде коза до воза. Як скінчиться війна, побачите, де раки зимують, коли німці не будуть купувати вашої кави, котра зерештою й так має гіркий смак.

Як можна догадуватися, німецький уряд хоче цим сказати, що німці й по скінченні війни будуть волити пити каву з жолуди, ніж гірку бразилійську каву. За цею загрозою є певне та сама думка, що за українською порадою, як стати богачем: Станьте, куме, на три роки свинею, і станете богачем. А потім? А потім так припиникете бути свинею, що все будете нею.

### ПАМЯТНИК ЛЕНІНОВІ.

У Лондоні відкрито на Голфорд Сквері памятник Леніна. Відкриття відбулося врочисто. Перед відслоненням статуя була накрита прапорами британські і совєтськими.

Ця подія певно викличе немале здивовання на цьому боці океану. Адже Ленін не лише провадив комуністичну революцію, якої не любила Англія; так проти Леніна воювали британійські війська.

Та не буде цьому дуже дивуватися той, хто знає англійську історію. Адже стоять в Лондоні памятники Вашинґтонові, котрий будьщо вів бунт англійських кольоній в Америці проти рідного краю, та Линколна, героя американської громадянської війни, в котрій симпатії Англії були по стороні, ворожій до Линколна.

Памятник Ленінові в Лондоні просто памятник змінній британській політиці.

### РОЗБИТІ?

По американських ґазетах широко розголошено вістку, що австралійці розбиті в поглядах щодо доходового податку.

Певно неодин скаже: ось знову розбиття в краю, що воює по нашій стороні.

Та як може бути інакше в демократичній країні? В тоталітарній певно такого нема: як тільки диктатор проголосить податок, усі спішуться платити. Двох поглядів нема.

### ПО ДИКАРСЬКИ?

Американський летун Джін Дрішер, відомий зо своїх нальотів на японців, оповідає цікаві річи про свої пригоди в Новій Ґвінеї, куди попав, як його літак розбився. Тубильці поводилися супроти нього досить добре: вони його рятували, кормили, хоронили.

Та коли Дрішер спитався одного тубильця, яке їх відношення до японців, він сказав: „Японець приходить, ми з ним по приятельськи; білий чоловік приходить, ми з ним по приятельськи".

Це нагадує циганову фільософію про віру, що казала циганові, запитаному за віру, спитатися питаючого вперед: А якої віри ви, панонько?

Або хочби поведінку деяких людей у першу світову війну, що все витали входячу в село армію: Слава „нашій" армії!

Д-р Михайло Драган.

# ПАВЛО КОВЖУН — ТВОРЕЦЬ ГАРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

Головну і найбільшу частину своєї творчости присвятив П. Ковжун мистецькому випосаженню української книжки. Тут відограв він величезну ролю. Коли пригадаємо собі, як виглядала українська книжка до 1920-тих років, і порівняємо її з пізнішим виглядом книжок, то це все заслуга П. Ковжуна, його наслідників і свідомих чи несвідомих наслідувачів. Скромні спроби прикрасити по мистецьки українську книжку були до Ковжуна дуже рідкі, не находили зрозуміння у видавців, ні у консументів книжки. Це була зайва витрата грошей на непотрібний люксус. Це заслуга Ковжуна, що нині навіть найдешевша скромна книжечка вже не годна обійтися без мистецької окладинки. Мистецька окладинка стала невідємною складовою частиною книжки. Без цієї окладинки не має вона індивідуальности, губиться серед інших книжок і не попадає під око глядача.

Павло Ковжун, учень Київської Академії Мистецтва, прийшов до Галичини маючи за собою перші спроби, які стояли під впливом російських мистців Білібіна і Реріха та великого українського графіка Г. Нарбута. Власне Нарбут наставив його очі на призабутий скарб нашої традиції, на книжну графіку старої української книжки, передусім часів бароку. І перші спроби Ковжуна ще несмілі і неочеркнені стоять під знаком шукання шляху для своєї творчости. І щойно в Галичині Ковжун знайшов себе, уформував свою мистецьку індивідуальність і певною ходою поправадив її від одного успіху до другого, аж заволодів всеціло ділянкою мистецтва книжки.

У цій творчости можна відмітити три етапи. Перший — це відгомін російського мистецького середовища (перші ілюстрації і перші окладинки до творів Франка), другий це період кубізму і конструктивізму з легким налетом футуризму. Взагалі, Ковжун був дуже вражливий на нові подмухи західньо-европейського мистецтва, але ніколи не опадав він у крайність. Завсіди умів виловлювати і присвоювати собі лише позитивні вартости з даних стильотворчих рухів у мистецтві. Третій, останній етап в творчости Ковжуна, це найспокійніший етап, в якому мистець звернувся до клясичних первнів стилю. Але не використовував він їх невільничо, вони були лише точкою зачіпу чи канвою до вияву власної творчої волі.

Та не лише окладинки книжки мав на увазі Ковжун, але і все інше, що входить в обсяг вигляду книжки, — це літерництво, графічний уклад друку, ініціяли, заставки, видавничі марки і екслібриси.

**Ковжун був серед українців недосяжним, безконкуренційним майстром літер,** що є одною з найтрудніших справ. Найважніше, що мав він величезне почуття стилю. І тут сміло можна твердити, що всі його товариші по фаху, навіть найбільш таланoвиті не визволитися зпід його непереможного впливу у цій ділянці. Про менш талановитих нема що й говорити —, вони повною пригорщею черпають свідомо чи несвідомо з його мистецьких засобів і підходів.

Одною найбільше улюбленою справою Ковжуна в звязку з книжкою був екслібріс. Сам був він запопадливий збирач екслібрісів і сам творець цілої серії прекрасних екслібрісів. Тут його смак і вигадливість, не обумовлені тягарем речення виконання, — бо ці реченця, як для кожного великого мистця, були його Ахилевою пятою, — находили найкращий вияв всіх приkмет його мистецької інтелігенції. Педантерія і каліграфія, з якими він їх виконував, були подиву гідні. Нині вони можуть іти на вагу золота. Сам він заініціював також одну найбільш люксусово на европейській рівень видану книжку, присвячену українському екслібрісові, де зображені є українські осяги на цім полі. Носився здумкою і збирав матеріял до другого такого збірника, навіть журнал хотів він видавати присвячений екслібрісові.

Видавати книжки всеціло уформлені мистцем і під його доглядом, у нас належить ще до дуже виїмкових випадків. Як така книжка виглядає, може нам дати добрий доказ кромі згаданого збірника „Екслібріс" ще книжечка М. Рудницького: „Очі та уста", що її уформував Ковжун. Передусім літери - ініціяли в цій книжечці поезій в прозі заслугують на першу увагу, бо вони дійсно незрівнані, і в найчистішим „ковжунівським" стилі.

Коли врешті згадаємо, що Ковжун працював також над дипльомами, документами, акціями, рекламовими етикетами, афішами й іншими зразками прикладної графіки і всюди там виявляв творчі неповторні зусилля — то зрозуміємо, що був він у цій ділянці непересічним мистцем великого формату, який уформовував смак і мистецький змисл громадянства — та й товаришам - мистцям виробив атмосферу для дальшої творчости. Ковжун переорав запустілий переліг вздовж і поперек і засіяв його щирим добірним зерном високих мистецьких вартостей.

Це одна сторінка творчости П. Ковжуна. Він лишив по собі також низку цікавих церковних поліхромій і низку штальорвих картин, що вимагають осібного обговорення.

Коли до цього додамо, що Ковжун мав непересічний хист журналіста, вроджений змисл організації, велику ініціятиву і вмілість реалізувати помисли, якими він поклав просто величезні заслуги для організації і популяризації мистецької праці — то стане ясним, що втрата, яку зазнало мистецьке українське життя, є незвичайно велика. Ковжун помер у Львові 15. травня 1939. — у розквіті своїх мистецьких спромог.

## ТРОШКА ГУМОРУ

Чи чули ви, добрі люде, що небудь про чоловіка, що називається Беніто Мусоліні? Останній раз він жив в Римі, Італія. Колись про нього в світі чимало писали. Він дуже любив, як про нього писали. Тепер десь замовк і не знати, чи ще живе, чи ні? Люди про нього зовсім забули. Не знають навіть хто він. А бувало про нього так багато думали, що інших диктаторів до нього рівняли. Бувало в Польщі говорили: Яка ріжниця між Пілсудским і Мусолінім? — Ріжниця та, що Мусоліні це Беніто Мусоліні, а Пілсудский — Нібито Мусоліні.

Нині було б соромно з Мусолінім порівнюватись. А все, це тому, що він спанькався з іншими диктаторами. Колись Наполеон говорив, що волить бути першим серед робітників, ніж останнім серед королів. Нагадавши Стрезу Мусоліні може нині парафразувати: Краще було першим серед демократій, ніж останнім серед диктатур.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

## Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей).

**Кліфтон Гейц, Па.** — Відділ 128. У. Н. Союзу закупив книжку Ю. Вернадського „Богдан — гетьман України" і призначив її в дарунку для бібліотеки Кліфтон Гай Скул.

**З життя гром.**

## З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

### АЛЕНТАВН, ПА.

**Свято в память Ольги Басараб.**

Дня 22. березня, ц. р., українська громада в Алентавн, Па., за почином місцевого відділу „Союзу Українок", влаштувала память Ольги Басараб в вісімнацяту річницю її мученичої смерти. Того дня, при кінці Служби Божої, місцевий парох о. Гр. Хомицький відслужив панахиду за душу Мучениці, а вечером відбувся в парохіяльній галі концерт, який відкрила предсідателька „Союзу Українок" пані Параня Лаба, поклякавши о. пароха до виголошення вступної молитви. Потім місцевий парохіяльний хор, під управою проф. Матвіїва, відспівав псалом „Господи возвах к Тебі" з тенововим сольом, яке прегарно відспівав п. Михайло Бохно. Вслід за тим наша місцева співачка, панна Анна Касич, відспівала американський гимн „Стар Спенґлед Беннер". Після цього наступили хорові продукції, переплітувані деклямаціями. Вступне слово виголосила пані Параня Лаба, а реферат про життя, діяльність і мученичу смерть Ольги Басараб виголосив п. Захар Гуцалюк. Деклямації на тему свята виголосили пані: Марія Івасько, Ксеня Савечка і Марія Чабан. Торжество закінчилось виставою пятого акту драми Бориса Грінченка „Ясні зорі". В головних ролях виступали: пані Анна Пипюк і панна Стефанія Маховська, а в мужеських ролях панове: Михайло Пашко, Николай Антонюк, Олекса Клапко і Іван Майкович.

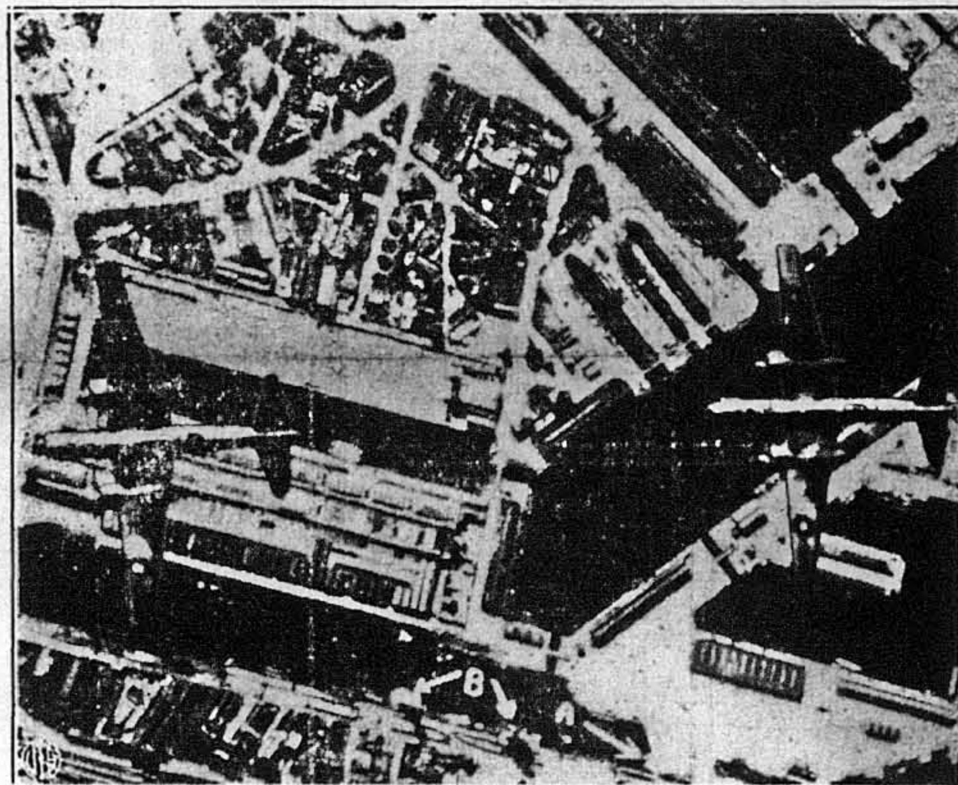
Цьогорічне свято в честь Ольги Басараб, як і попередніми роками, відбулося дуже гарно і торжественно. За це належиться подяка і щире признання всім тим громадянам і громадянкам, які не жалували труду і часу та приходили на проби хору і аматорського кружка, щоб до до цього свята належно приготовитися. Мушу ще згадати, що цього року наші громадяни прибули на вище згадане свято в більшому числі як колись і виповнили парохіяльну галю по береги. Так і треба, бо хто інший вшанує память наших великих людей, якщо ми самі найперше не будемо їх шанувати?

**Пелагія Гришко.**

## Австралія Врятована, Каже Ван Мук

ВАШИНГТОН. — Д-р Губертус ван Мук, віце-губернатор окупованої японцями Нідерляндської Східньої Індії, заявив, що на його думку Австралія врятована, бо японці не відважуться тепер робити інвазії. Він твердив, що вони скорше нападуть на Індію ніж на Австралію. Це забере довший час, казав він, поки японські окупанти Яви та Суматри зуміють пустити в рух понищені копальні нафти та інших підземних багатств. Ван Мук рівнож признав, що голяндці втратили велику частину своєї фльоти, одначе врятували майже все своє військо. Він висловив надію, що голяндський уряд зуміє придбати чимскорше нові кораблі.



**БРИТІЙЦІ БЮТЬ ПО ГАВРІ.**—Два великі британійські бомбери летять низько понад французький порт Лє Гавр, що находиться в німецькій окупації, видно, аби могти тим цільніше острілювати доки. Стрілки під А і В показують, де вибухають бомби.

## Смерть

(Докінчення зо сторони 2-гої)

ну спідницю, правда?...

Вуйна намагалася щось прохарчіти, та не була в силі. Хитнула тільки чолом.

— Вуйно! — зрадів нараз Дмитрусь. — А як ви вмрете, то я буду коло вас тримати свічку, правда!!

— Ні, то я буду тримати! — перебила задиркувато дівчинка. Але спімнула паннуньцю зо садку і додала полюбовно:

— Митруню, то будемо обоє тримати. Трохи ти, трохи я... —

...Крізь вхилене вікно ригнув і розхрістано заклубився, колтунами попід стелю вогкий і непривітний подих із надвору. Зачав гонитися вітер, аж вуйну кинуло в дрож, аж дух їй сперло й у ямці замлоїло, а підпухлі повіки розятрилися мов грань на рушатах. Вуйна важко примкнула очі, стишилася й, наче натрудуватіла пявка — бездушно всмокувала в себе суматоху гамору і звуків та хорових запахів барв, що плили-плили до неї востаннє ген, з онтого померкаючого і блідого світу, що за вікном...

А діти побралися за ручки й повагом почимчикували назад до сіней. Там розкрився перед ними їхній чарівний Сезам, країна золотої казки і мрій в скриночці із дріжджа, де вони мали арсинал іграшок, ляльок, цяцьок й ріжношерстих дрібниць. В набожнім скупленні почали вони, оті дрібнесенькі жреці врочистий обряд-забаву. Гралися — в похорон, ховали вуйну Катерину...

Касуня обвинула платками та своєю хустиною в горошки та вишні мамину кожівку, поклала на праник, що заступав смертне ложе, клякнула, затулила кулачками оченята та голосила:

— Моїж мамунцю!! Моїж ви, моїж ви!!... На кого ви мене лишили?...

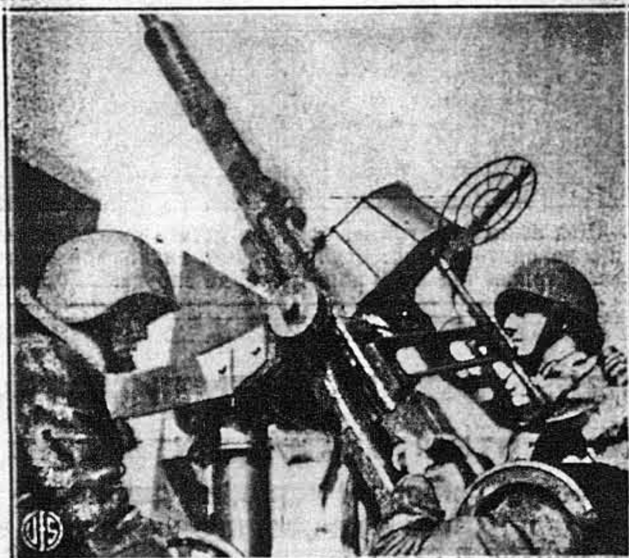
Дмитрусь був за єгомосця і дяка в одній особі. Закинув на плечі запаску, як фелон, сумовито прижмурив очі й вамашисто махав „кадильницею", що була ще з воєнної пушки від консерв. Раз миммрив щось під носом — нібито, як єгомость, то знов, наслідуючи цапячий дишкант реєнтового витягав протяжливе і жалібне:

— Господи помииилуй!...

Потім обоє взяли вуйну на мари, тобто на два рубанці і несли на цвинтар... Дибало отак, довкола сіней, двоє маленьких комедіянтів, пригорбленних до землі щирою журливою скорботою й із незбагненим смутком у дитячих зіницях. І з шепотом мольб осіннього листу, з плачем оливяних облаків і з лементом вітру-шибайголови неслося по сінях наївне, а сердешне — „Вічная память"...

А в порожній світлиці, під святими образами гасла, як осінній день вуйна Катерина й потапаючим у безодню Ночі єством ловила вперто останні акорди відцвілого життя, що линуло ще до неї із запахом збутвілого листя та з дитячою, похоронною піснею.

Ів. Керницький.



ПРОТИЛЕТНИЧІ МАШИНОВІ КРІСИ НА КАРАБЛЯХ. —Такими крісами є узброєні всі кораблі, що мають на цілі захоронити водні дороги Атлянтиком перед ворожим нападом.



ПАНІ ДВАЙТ В. МОРОВ, вдова по американськім амбасадорі до Мексику, приняла предсідництво жіночої дивізії кампанії за воєнні фонди, котра почнеться 11. травня.

## ВСТАНОВЛЕННЯ КЕНТЕНБЕРІЙСЬКОГО АРХИЄПИСКОПА

КЕНТЕРБЕРІ (Англія).—Серед мальовничих церемоній встановлено на престол найвищого пастиря англійської церкви нового кентерберійського архиєпископа. Ним є священик д-р Вилйем Темпл. Церемонія мала достойний характер, не звертаючи уваги на факт, що над головами літали боєві літаки.

## НАЙДЕНО БАКЦИЛЯ ЖОВТАЧКИ.

Недавно відкрито спірального бакциля, котрий легко переходить через шкіру або слизну болону і викликує поважну, заразливу форму жовтачки. Відкривцем, що ізолював цього бакциля є д-р А. Пакханян, бактеріольоґ тексаського університету. Він говорить, що цей бакциль находиться в воді; є він особливо небезпечний для вояків по військових траншеях.

Ґліцерина, яка потрібна є до виробу воєнних еквіпунків, походить з кокосового оріха та пальмового олію.



## ПОДЯКА.

Нехай вільно буде мені цею дорогою скласти найсердечнішу подяку українським організаціям, світським і духовним, рівнож і тим нашим бизнесменам і приватним особам, які не забули за мене в тяжкій годині мого життя, коли я на фабриці при праці довалічив ногу і до останнього часу опікувались моїм здоровлям, допомагаючи мені своїми жертвами.

Коли я лежав з загіпсованою ногою, прикований до ліжка, і дивився на ті милиці, на яких мені судилось ходити, і коли здавалось, що порятунку нема вже, сам Бог послав мені нашого дорогого українського радіо-заповідача стації WBNX, п. П. Задорецького.

Випадково дізнавшись про моє нещастя, п. Задорецький без всякого прохання з мого боку, але тільки з свого доброго серця оповістив громадянству про мій нещасний випадок. Кожного тижня, аж до цього часу, п. Задорецький невтомно інформував громадянство про стан мого здоровля і тим самим викликав нові прояви співчуття громадян до моєї скромної особи. Найбільшою втіхою для мене була свідомість, що люди не забувають і згадують мене, бо служив їм українською піснею і ще служить буду.

Наша народня пісня виплекала мене за молодих літ на нашій рідній землі, провезла мене по світу з капелею проф. Кошиця і вже тут в Америці, на протязі 20 літ, я цю пісню співаю зі щирого серця. І видно, як люди її люблять!

Не маю досить красномовних слів, щоб висловити своє почуття, але ні сльози, які нераз обливали моє лице підчас оголошень і звітів по радію, хай будуть таємними свідками моєї вдячности всім, хто протягнув мені руку помочі.

Хай Господь благословить всіх моїх допомогачів такимиж доказами щирости в трудних годинах їх життя, яких я зазнав від них.

Дорогому п. П. Задорецькому за його високо шляхотне співчуття і безкористну працю, понесену для мого порятунк, щира подяка!

Всім моїм опікунам і п. Задорецькому зі всеї сили мого баритонового голосу кличу „Многа літа...".

Петро Ординський,
співак, Бічгорст, Л. Ай.





## НАЙДУТЬ ПОСАДУ

ПАРОХІЯ св. Отця Николая в Трой, Ню Йорк, пошукує кваліфікованого ДЯКОВЧИТЕЛЯ, котрий би відповідав усім вимогам, які входять в програму діяння дяковчителя, диригента й вчителя діточої школи. Посада до обняття зараз. Зголошення слати: 90,92-3

ПАРОХІЯ СВ. О. НИКОЛАЯ
327 Друга вулиця, Трой, Ню Йорк.



ТАРЗАН, ч. 552. Вилієно знаходить спосіб.




Коли адак посягнув рукою за ногу Зелі, вона копнула його в лице з такою силою, що він полетів стрімголов наділ.




Зеля сердечно розсміялася. Така розправа з напасником подобалася та навіть заохочувала її жорстокий, джунглевий гумор.




А на долі злість Вилієна не мала вже границі. Довго він роздумував над тим якби то зігнати цю дівчину наділ.




Вкінці його обличча покрилась радісна й тріюмфальна усмішка. „Я знаю, яким способом можна буде її спровадити на долину".